

Evo dokaza!

Prišel sem za def. učitelja na trirazrednico. V šolskem poslopiju je bila tudi podstrešna sobica, ki je še v starih časih služila »Schulgehilfu« za brezplačno stanovanje. Isto mi je tudi moj nadučitelj prepustil. Krajni šol. svet je ni omenil v razpisu. Pa ti pridem navzkriž z nadučiteljem. Ker se ni mogel drugače maščevati nad menoj, se je spravil nad sobico. Dobim od njega sledeči dopis v nemškem jeziku, ki slove doslovno:

»Zl. 49. An den Herrn — — def. Lehrer in — —.

Nachdem vom 15. Juni 1897 an das Dachbodenzimmer im alten Schulhause wieder dem ursprünglichen Zwecke — als Lehrmittel- und Arbeitszimmer zugeführt wird, wird seitens der unterfertigten Schulleitung ersucht, dasselbe bis zur angegebenen Zeit zu räumen.

Schulleitung — —, am 1. Juni 1897. N. N.»

To-le ga imaš! Kam pa naj grem? Ali v gostilno, kjer bi naj ves denar zapravil? Drugega stanovanja pa ni. Začnem premišljati. Torej v sobici se bodo shranjevala učila. Katera? Mesečne seje smo imeli zmeraj v razredu. Nič ne bo iz tega. Pa ti nisem šel iz sobe.

V prihodnjih dopisih pazite na vsebino, čemu bi naj bila sobica vsakokrat prazna.

Ker se le nisem pobral iz sobice, dobim drug dopis, v katerem mi med drugim reče: »... Glede sobe me ne zadržuj dalje, ker bi jo sicer bil prisiljen izprazniti.« Zadnje tri besede so bile podčrtane. Ali mislite, da sem šel ven? Kaj še! Kam? Še dve leti sem ostal v nji. Ker na poziv šolskega vodstva nisem šel iz stanovanja, si misli »plemeniti tovariš«, da pojdem, ako podkuri ondodni krajni šolski svet. Dobim naslednji od njega pisani in od načelnika podpisani uradni dopis krajnega šolskega sveta:

»Št. 17. Cenjenemu gospodu — — učitelju v — —.

Šolsko vodstvo v — — je z dopisom od dne 5. sušca 1899, št. 17., semkaj naznanilo, da bode v bodočem šolskem letu delalo nov zapisnik (Inventar) pohištva in učnih pripomočkov tukajšnje trirazredne ljudske šole.

Ker pa šolsko vodstvo za to postavno predpisano delo potrebuje tudi primerne prostora, se Vam naročuje, da podstrešno sobo v šolskem poslopiju v — — do 15. aprila t. l. zanesljivo izpraznite in si za shranitev Vašega pohištva preskrbite drugo sobo.

Krajni šolski svet — — dne 5. sušca 1899.

Načelnik:

N. N.»

V podstrešni sobici boste »Inventar« delali, za vsako reč po ozkih podstrešnih stopnjicah skakali ali pa vsa učila gori nosili? Na, ne boste! Pa še nisem šel iz podstrešja. Branil sem svojo posest vztrajno kakor Steselj Port Artur. Mučilo je »tovariša«, ker nisem slušal. Na okrajni šol. svet si ni upal pisati, bal se je morda nosu, da vendar ne gre, da gre nadučitelj, namesto da bi podpiral podrejeno učiteljstvo v vsakem oziru in ga ščitil in branil, uganjat take neumestne in zlobne burke proti svojim sotrudnikom.

Po preteku mesec dni dobim spet od »slavnega« krajnega šolskega sveta po nadučitelju pisani in od načelnika podpisani dopis, sicer tudi pod št. 17, toda ostrejšega in — sobica je bila namenjena zopet drugemu smotru. Prej sem bil »cenjeni gospode«, zdaj pa že »blagorodni«.

»K št. 17. Blagorodnemu gospodu — —, učitelju v — —

Podpisani krajni šolski svet Vam je pod tuuradnim številom 17 že marca 1899 podstrešno sobico v stari šoli

odpovedal ter Vam naročil, da taisto do 15. aprila 1899. izpraznite. Ker se temu naročilu do danes ni ustreglo, se Vam zaukazuje (ta beseda je podčrtana), da sobo takoj izpraznite, ker jo bo krajni šolski svet zanaprej sam potreboval. Zanesljivo se pričakuje, da bo imenovana soba do 20. aprila 1899 prazna, da se zamore prej primerno (kako »gosposko«) osnažiti (čujte! čujte!) in za shranitev učnih pripomočkov in drugih šolskih reči pripraviti.

Krajni šolski svet — —, dne 16. aprila 1899.

Načelnik:

N. N.»

Nazadnje mi je bilo preneumno. Določil sem si tritedenski rok, da ostavim sobico. Rok je potekal. Dan pred določenim časom dobim še od nadučitelja v svoj razred nastopni listič: »Drei Wochen sind verflossen. Das Dachzimmer muss Morgen Dienstag leer sein. N. N.« Za tem še drugega: »Das Dachzimmer muss morgen leer sein.« Prejšnje uradne dopise mi je nosil občinski sluga. Vsa vas je vedela, za kaj gre. Pa sem ga nekoč z dopisom vred pognal, zato sem zdaj v razred dobil listič z izlivi srčnih čutil. »Večna luč ti naj svetil« si mislim in naprosim neko kočarico, da mi je odstopila svojo jedilno shrambo, v katero sem postavil svoje pohištvo.

Tako-le se živi pri nadučitelju, ki razume edino le to, kako bi preganjal podrejeno učiteljstvo, pri tem pa farovško kuharico že od daleč s klobukom v roki pozdravlja: »Dober dan, gospodična!« Učiteljica mu je pa k večjemu »baba«.

Kaj se je zgodilo s podstrešno sobico?

Miši so se naselile vanjo.

Večnaja mu pamjat!

Nadučitelj.

## Dopisi.

### Istra.

**Neshvatljivo.** »Naša Sloga« postala je sada učiteljski list. Mora da ima medju učiteljstvom dobrih predplatnika, a još boljih suradnika?! Sad piše ovo, sad laže ono; puna je dopisa iz učiteljskih krugova. U jednom se broju tuži, da nisu dopustili nekom popu pomoćne škole, pe ta »Sloga« neshvaća. Velemudro hvali se i jadikuje: »Neki gospodin izrazio se je svagdje, da je najzadovoljniji na školama, gdje su svećenici učitelji. Kod njih imade najljepših uspjeha. To se nazad govorilo, al sada izdalo se parolu: hrvatski svećenici nesmiju držati škole.«

Čudne su ove misli! Učiteljstvo Istre mora se time baš ponositi. Vidi se očito, kako se »Naša Sloga« ruga učiteljstvu i kako ga cijeni; imade ih još, koji stoje tvrdo, u svom mladenačkom ponosu, uz ovakve farizeje. Zar, da jedan pop znade više u pedagoškom pogledu od pravog učitelja? Čudne ironije! Pak čemu onda učiteljstva i troškova na ovakve škole? Otpravite ih, jer je suvišan trošak na profesore, na potpore i dr. Kad popovi mogu postignuti najljepših uspjeha, onda dajte popovom škole, a učitelje otpravite, jer nisu ničemu.

Tješite se drugovi! Je li, da ste masa? Ta vidite, da vam vaš organ javno u brk kaže, da ste ničemu i da jedan pop više postigne u školi nego li vi, koji ste izučili učiteljsku »akademiju«.

Jest, to se kaže i tvrdi, a drugčije je to u praksi!

Ja službujem više od dvadeset godina po raznim krajevima Istre i rastumačit ću to iz prakse, a ne iz pedagoškog pogleda, jer me pedagogija pomoćnih škola ne bi razumjeli. Pop čuo je nešto o pedagogiji i sjemeništu, al nejma pojma o istoj, a najmanje pak o didaktici. Kako pak dodje do prividnog uspjeha? E, lahka je to stvar! Popu je glavno učilo batina ili abstraktno rečeno — dresovanje. Kad dijete neće da stvar nauči kao papiga, evo mu batina; jer batine po tudjim ledjima ne bole. I tako dijete hoćeš nećeš, mora da nauči, a pop slovi kao najbolji pedagog. Neka dodje pravi učitelj u takvu školu, pak će onda vidjeti kakav je tu napredak i čim se pop služi kod obuke. Što će njemu školski zakoni? On je autonoman i ujedno ovršitelj dotičnog zakona i paragrafa; deset po rukama, dvadeset po plećima, ako je i po glavi, za to ništa, samo da skrši prkos podređenih mu mališa.

To se događa na selu, al molim nek idu ovakvi pedagogi u kakav grad za učitelje, pak ćemo onda govoriti o uspjehu popovskih škola.

Gospodo sudrugovi, molim Vas, kada Vam najviše djece manjka? Zar ne manjka i Vama najviše djece kao i meni, kad ima pop vjeronauk u školi? Je, to je posvuda! A znate, zašto? Djeca se boje doći u školu, kad je sat vjeronauka, jer ih vjeroučitelj izmlati kao — bakalar — baš kao pravi drveni pedagog; djeca se zato plaše škole.

Kad sam na jednom mjestu upozorio župnika - vjeroučitelja na školski zakon i na posljedice, koje bi mogle slijediti, odgovori mi: »Gospodine učitelju! da sam ja vezan, kao što ste Vi, i ako ne bih smio rabiti šibe, ne bih nikada zavirio na školska vrata.« Njima jednom rječju dozvoljeno je sve i mlatiti, a mi ne smijemo niti zakonito kazniti.

»Naša Sloga«, ona stara klepetuša, roni gorke suze, da nije dozvoljeno popovom podučavati u pomoćnim školama, a ja kažem, da je suviše da dolaze na školska vrata i kao vjeroučitelji, jer po današnjim školskim zakonima i propisima nisu ni k tomu svi dorasli — altrochè pomoćni učitelji.

Što ćete? Takvi smo! Quod licet bovi, non licet ovi. Znam da će se ovime uvriediti naši »bonžuraši«, al što ćete? Po mojem bi mnijenju bilo previše upotrijebiti pravu latinsku poslovicu: Quod licet Jovi, non licet bovi, jer smo . . . ovce.

Učitelj.

## Iz naše organizacije.

### Štajersko.

Gornjegradsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. kimavca t. l. v Bočni ob 10. uri. Vzpored: 1. Nagovor predsednika. 2. Došli dopisi. 3. Poročilo o dež. učit. skupščini v Gradcu. Poroča g. Fran Kocbek. 4. Zavezino zborovanje v Pulju. Poroča g. Ign. Šijanec. 5. Slučajnosti. Radi kosila je par dni prej javiti g. nadučitelju v Bočni. Gostje dobrodošli.

### Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 7. septembra ob 9. uri dopoldne v Kobaridu. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo uč. zastopnikov in Zavezinih delegatov. 5. Volitev odbora.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

## Književnost in umetnost.

Poročilo o stanju ljudskega šolstva v okraju goriškem za l. 1904/5 je ravnokar izšlo. Brošura obsega 92 strani; tvarino je uredil marljivi g. c. kr. nadzornik Finšger.

Prvi sestavek je krajepisna in zgodovinska slika Št. Mavre. — Na 55. straneh opisuje učitelj g. Ant. Kutin najlepši kraj slovenske okolice goriškega mesta. Opis je vsestranski: iz njega spoznaš ležbo kraja, posamezne dele občine, gorovje, vodovje, podnebne in zdravstvene razmere, posebnosti glede rastlinstva in živalstva, položaj glede kmetijstva in gospodarstva itd. Prezanimive so črtice glede značaja domačega ljudstva ter podatki o starih šegah, o noši in narodnih vražah ter pripovedkah. — V zgodovinskem delu navaja med drugim iz neke listine od leta 1001. jako znamenit odstavek, ki dokazuje, da je bila Gorica nekdanj slovenska. Važni so tudi podatki o šentmavskih grofih Neuhaus, ki so imeli nekdanj veliko besedo pri deželni vladi. Sploh zve človek iz tega spisa marsikaj zanimivega o naši najbližji okolici. Priporočamo ga v čitanje vsakomur, ki čuti z našim ljudstvom in ga zanima narodna zgodovina. — G. Kutin je tudi sam založil ponatisk svojega dela ter se dobi dotična brošura pri njem za 50 h. — Želimo, da bi dobili take opise vseh znatnejših in važnejših krajev naše domače dežele. Spis popolnjujejo štiri slike, ki bi pa bile lahko boljše. — Jako praktičen je sestavek g. nadučitelja Križmana o zdravljenju jecljavcev. Lepo je, da se učitelji zanimajo tudi za take ne-normalno razvite siromake in jim izkušajo olajšati žalosten položaj. Naj bi tudi ta razprava pripomogla do uspešnejšega postopanja pri poučevanju jecljavcev. — Tretji oddelek poročila obsega šolska oblastva, namreč člane deželnega in okrajnega šol. sveta ter predsednike krajnih šolskih svetov. Na željo vsega učiteljstva se je priobčil letos tudi osebni stalež, kar je bilo res jako potrebno. — Iz pregleda šolske mladine navedemo sledeče: V vseh 85 šolskih občinah goriškega šol. okraja je bilo 12.631 šolodolžnih otrok, 6362 dečkov in 6229 deklic. Od teh jih je hodilo v šolo 99.1%. Vso to veliko množino mladine je poučevalo 76 nadučiteljev in učiteljev, 51 učiteljic in 5 pomožnih učiteljev-duhovnikov, to je skupno 132 učnih oseb. Na vsako učiteljsko osebo pride povprečno po 97 otrok! Pač mnogo preveč za uspešno poučevanje! — Ker so taka poročila zanimiva in tudi koristna, posebno če prinašajo take spise in razprave kakor zgoraj omenjeno, bi bilo le želeto, da bi se začelo tudi v Tolminu daniti, v Sežani pa naj posnemajo v tem oziru Gorico!

## Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Županstvo na Koroški Beli 100 K; županstvo na Bledu 50 K; županstvo v Petrovčah na Sp. Štajerskem 5 K; hrvaško učiteljsko omizje pri banketu »Zaveze« v Pulju 21 K; g. Karel Januš, zlatar v Ljubljani, 10 K; občinski zastop mesta Metlike je dovolil v zadnji seji Učit. konviktu 200 K podpore ter tako postal njega pokrovitelj. Denar izroči v štirih letih po 50 K; na ta način vplačevanja je, kar smo že poročali, postal pokrovitelj »Učit. konvikta« tudi občinski zastop v Tolminu na Goriškem. G. Dragotin Hribar, lastnik tiskarne in založnik šolskih tiskovin v Ljubljani 20 K živel učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Učiteljski koncert, ki ga priredi »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« na vrtu hotela »Ilirija« bo dne 9. septembra in ne dne 6. septembra, kakor je bilo namenjeno prvotno. Glavna skušnja bo torej tudi dne 9. septembra v »Narodnem Domu«. Ker bo ena sama glavna skušnja, zato prosimo gđ. pevke in gg. pevce, da se pridno vadijo doma.

Koncert se je prestavil na dan 9. septembra zaradi Prešernove slavnosti, ki bo dne 10. septembra. Tudi rok za razstavo učil na šentjakobski dekliški šoli se je vsled dovoljenja g. župana Ivana Hribarja podaljšal do 10. septembra. Na ta način bo dana učiteljstvu lepa prilika, udeležiti se koncerta, Prešernove slavnosti in ogledati si razstavo učil. Vstopnina h koncertu bo 1 K. P. i. učiteljstvo prosimo, da pobira pri uči-